De Levende Natuur 7 (2):21-23 (1902)

APRIL 1902. AFLEVERING 2.

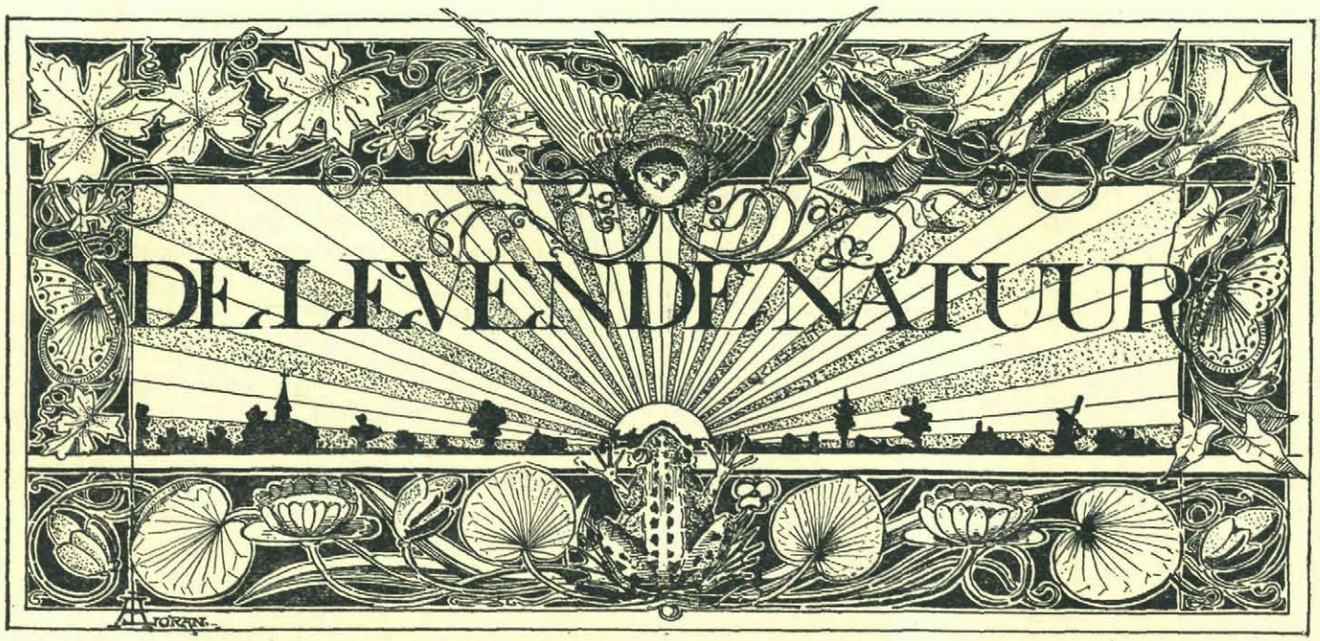

REDACTIE: E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63,
EN
JAC. P. THIJSSE, VONDELKADE 75.

UITGAVE VAN:
W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

De Egels van Amstelveen.

Heel genoeglijk sleten de egel en zijn wijfje de mooie lentedagen; zoo eens per week kwam hun wel die rare mensch met zijn haakstok en zijn groene bus even een schrik op 't lijf jagen; vooral als hij onverwachts midden in hun veilige burcht verscheen; maar dat wende spoedig. Die was niet gevaarlijk, dat hadden ze al lang begrepen en hij had haast altijd rookvleesch of een vogeleitje bij zich. Neen, als alle menschen zoo waren!

Daar had je die jongens uit het boerenhuis van de oostzijde, dat waren verschrikkelijke wezens. Die verbeeldden zich dat een egelmoeder geen hart en geen gevoel heeft. Verleden jaar had ze van haar zes kinderen er maar twee overgehouden. De vier andere hadden die akelige jongens vermoord, drie van de stumperdjes, die nog niet eens geen harde stekels bezaten, hadden ze doodgetrapt met hun zware houten klompen, waar de moeder bij stond; het was hartverscheurend; met het vierde egeltje lieten ze den grooten hofhond spelen; brrr afgrijselijk, moeder egel rilde nog dat haar pennen klepperden, als ze er aan dacht. Nooit, nooit, zou ze daar weer komen, of 't moest donkere nacht zijn en alle jongens naar bed en dan moest ze eerst maar op verkenning uit. Geheel en al er van daan blijven, dat was een onmogelijkheid, want het erf en de hof leverden hun een groot deel van hun zomer- en winterkost.

Maar nu had ze het te goed, om aan al die doorgestane ellende te denken. Haar man deed zijn best, om zoo nu en dan eens niet knorrig te zijn, eens zelfs had hij geholpen, om haar huisje dat door regen en wind in een stormachtigen Aprilnacht bijna geheel vernield was, weer op te bouwen.

En wat een genot samen in de maneschijn te jagen. Heel zachtjes komt zij hem wekken met een liefelijk snuf-snuf; zonder veel knorren wordt hij heelemaal wakker en schudt de vezels en strootjes uit zijn pennen. Eventjes wankelt hij, nog halfdronken van zijn dagslaap, dan gaat het in flinken draf naar de muizenstad.

Onderweg gebruikten ze al een versnapering vooraf. Waar het paadje van het egeleiland uitkomt tusschen de elzenboschjes, heeft de weg aan weerszijden een hoogen rand. Die zit vol gaatjes, allemaal van aardwormen, van die dikkers, die in de mooie nachten bijna hun heele lijf naar buiten steken, om de afgewaaide elzenblaadjes van het pad te sleepen en in hun holen te trekken. Net peperhuisjes, allemaal voedsel voor den volgenden dag Alleen hun achterlijf blijft met de kleine borstels vastgehaakt in den gang, en bij elk gerucht, dat meestal gevaar beduidt, krimpt de lange dungerekte worm ineen tot een korte dikke en is in een oogwenk teruggetrokken in den veiligen aardgang.

De Levende Natuur 7 (2):21-23 (1902)

Ook nu staken de wormgaatjes al vol halve vergane blaadjes; de wormen waren wel nog niet bezig, maar 't zou niet lang meer duren. De maan was al op en 't was een zachte, vochtig warme avond.

Onbeweeglijk lag daar het egelpaar tegen den hoogen rand gedrukt, als dood. Heel zacht ritselde hier en daar al een dor blaadje, en als door een geheime kracht bewogen, schoof het langzaam naar den rand van 't pad. Even blikkert, blauw als staal een lange, dunne slang in 't maanlicht en in een ongelooflijk snelle vaart schiet een egel vooruit. Eer nog de worm tijd had zich terug te trekken, heeft de egel met zijn beide voorpooten de aarde open gekrabd, waar de staart van den worm zat vastgeklemd, even nog kronkelt het dier, nu weerloos, over den bodem, dan is het gegrepen en schuift het al langzaam tusschen de knauwende kaken van den egel door, die met zijn voorpooten de al te wilde kronkels van den worm glad strijkt.

Zoo snappen beide egels elk een stuk of wat dikke wormen. De eerste honger is gestild, nu sukkelen ze samen kalmpjes verder, en bereiken den hoogen dijk. Ze volgen het voetpaadje onderlangs en slaan den weg in naar de boerderij.

Ieder oogenblik blijven ze staan, en als de stilte van den Mei-avond eventjes scheurt door een onverwacht geluid, een plomp in 't water door een visch, die opsprong, een gillend fluitje van een trein in de verte, dan schokken de beide nachtwandelaars en verroeren zich niet. Daarop weer sjok, sjok, in één adem een heel eind verder.

Dicht bij de boerderij aan den kant van den moestuin houden de egels stil; omhoog gaan de snuitjes in den wind, en, — geen hondengeur, nergens gevaar; alleen die man daar boven op den dijk, die halt maakt als zij stilhouden en voortgaat als zij voorttrippelen, dat is die vervelende mensch, die ook altijd op hun eiland komt snuffelen; kwaad doet hij niet, maar wat gaat het hem aan, hoe zij, egels, te werk gaan om aan den kost te komen; laat hij gaan slapen, zooals de kippen en honden 's avonds doen. Daags, is het door al die menschen en dieren al druk en gevaarlijk genoeg in de wereld, nu komt die daar je ook nog storen bij avond en je bespieden onder het jagen.

Maar men kan hier toch niet den heelen nacht opgerold blijven liggen. Als 't dag wordt, zijn de boer, zijn jongens en zijn honden al weer wakker, en 't is ook etenstijd, zegt de maag. Voort dan maar, hij komt toch niet dichterbij.

Daar in het maantje staan de stokken in rijen en teekenen zwarte streepen op den licht grijsgelen grond; geen onkruidje is er te zien en de boonen zijn pas aan 't kiemen. Heel zacht, als loopende zuchtjes, glijden de egels voort tusschen de boonenstokken, en hun fijne neus zegt, dat er daar links aan den slootkant, waar de andijvie al aardig hoog staat, een groot feest, een feest in de muizenstad wordt gevierd.

Door den smallen greppel sluipen de egels nader op hun korte pootjes; hun kleur verraadt hen niet; die is net zoo grijsgeel als de omgewerkte en bekalkte akkerbodem. En 't getrippel is alleen hoorbaar zoolang ze nog in 't gras of de harde paden voortloopen; in den losgespitten grond is ook hun tred onhoorbaar en alleen het zacht gesnuffel, dat zij maar niet laten kunnen, zou hun tegenwoordigheid allang aan de muizen hebben verraden, indien die 't maar niet zoo druk hadden met hun feestmaal.

De fijne neus van de egels, die ~~van~~ tegen de wind~~zij~~ naderen, wijst hun precies den weg naar de smullende muizen. Uit alle gaten kruipen die te voorschijn; in het bleeke maanlicht zijn het grauwe balletjes, die in en uit de voren rollen, lang op een plekje stil liggen; en dan is opeens het scherpe silhouet van een muisje te zien, dat op zijn achterpootjes overeind zit en een erwt of boon met de voorpootjes tusschen zijn vier scherpe beiteltandjes ronddraait.

De hongerige egels watertanden letterlijk en in buitengewone mate; ja, dat is een onfatsoenlijke, een heel leelijke en vieze gewoonte van die beestjes, en o. a. op die hebbelijkheid doelen de Duitschers, als zij een minder appetietelijken soortgenoot een Schwein-igel noemen.

Maar dat ongemanierde watertanden of zeveren kunnen de dieren al weer niet helpen; natuurkenners hebben wel eens beweerd, dat de egels dit doen, om een of andere plek gemakkelijk terug te kunnen vinden. Nu is 't wel waar, dat dit mondwater van de egels een eigenaardigen geur heeft, en ook dat zij hun nachtelijke wandelingen soms verbazend ver uitstrekken. Maar de dieren hebben zulke ezelsbruggetjes niet noodig om den weg te vinden, dat zijn allemaal verzinsels of beter gezegd gissingen van de menschen; wij kunnen ons niet goed voorstellen, hoe de dieren den weg vinden, waarschijnlijk omdat wij het zintuig missen, dat het aan de dieren mogelijk maakt den terugweg te vinden van zeer grooten afstand en zonder behulp van merkteekens. Een egel behoeft deze evenmin te baat te nemen als katten, bijen of trekvogels.

Het gezicht van de vette muizen maakte de egels half gek van eetlust, ze staken de koppen omhoog, snoven de lucht in en piepten zacht van ingehouden begeerte. Toch verloren ze als ervaren jagers de voorzichtigheid niet uit het oog; gedekt door den hoogen rand van een vore slopen ze met regelmatige pasjes aan den schaduwkant voort, tot op de plek waar de talrijke muizengaten aantoonden, dat daaronder de muizenstad was gelegen, ze be-

De Levende Natuur 7 (2):21-23 (1902)

snuffelden de gaten en bleven de wacht houden bij de grootste en de meest versch riekende holen.

Nu achtten ze alle voorzorgen overbodig, ze snuffelden zoo luid en trippelden zoo onbedaarlijk, dat de spelende en knabbelende muisjes het wel moesten hooren; een waarschuwend gepiep, — en allemaal schieten ze op hun holen toe. Twee, die den ingang naar hun woning in de schaduwkant van een vore hadden, bereikten hun donkere huisje nooit weer. Bij het passeeren van die donkere ronde dingen openden zich twee lange bekken, bezet met tanden, scherp als naalden en sterk als beitels, een paar gilletjes, een tevreden gegrom, twee egels doen hun nachtmaal.

Nog twee keer snapten ze een muisje, toen was de kolonie te sterk gealarmeerd, om met hoop op slagen de jacht nog langer voort te zetten, dat begrepen de egels best. Ze keerden langzaam terug in de richting van hun elzen-eiland; halverwege ongeveer sloegen ze een zijpad in naar een weilandje vol paardenbloemen, daar wemelde het van die groote vette oliekevers of meiwormen, wisten de jagers. En dat dessert beviel hun goed, naar het scheen; want uren lang bleven ze er aan 't snuffen en soms scheen het, of men de tanden kon hooren bij 't verkleinen van hun prooi. Dat de kevers hun geel bloed uit alle macht naar buiten persten, hielp hun niets; wat geeft een egel, wien zelfs slangengif niet deert, om wat scherp en kwalijk riekend vocht van een oliekever.

't Schemerde nog pas, toen de jagers het geheime pad naar hun eilandje bereikten, ze tuften en snuften nog eens zoo hard als anders en hun buikjes raakten den grond.

VERVOLG blz 85

E. HEIMANS.

Drie dagen in Zuid-Limburg.

Zuid-Limburg!

Wat zoete emotie wekt die naam in veler harten, wekt die naam in ons, botanici! Een blijde trilling, als bij het onverwacht hooren noemen van een innig beminden, doorstroomt de zenuwen, doortintelt het bloed.

Wat het rijk der sprookjes is voor de kleinen, dat is Zuid-Limburg voor ons grooten: het land der wonderen, het voorwerp onzer wenschen.

Met een zekeren wrevel lazen wij in onze Flora van zoo menige plant: „alleen in Zuid-Limburg", en telkens en telkens keerde de gedachte terug: „daar moet ik nog eens heen", en langzamerhand, toen men geen onbekende planten meer in zijne omgeving

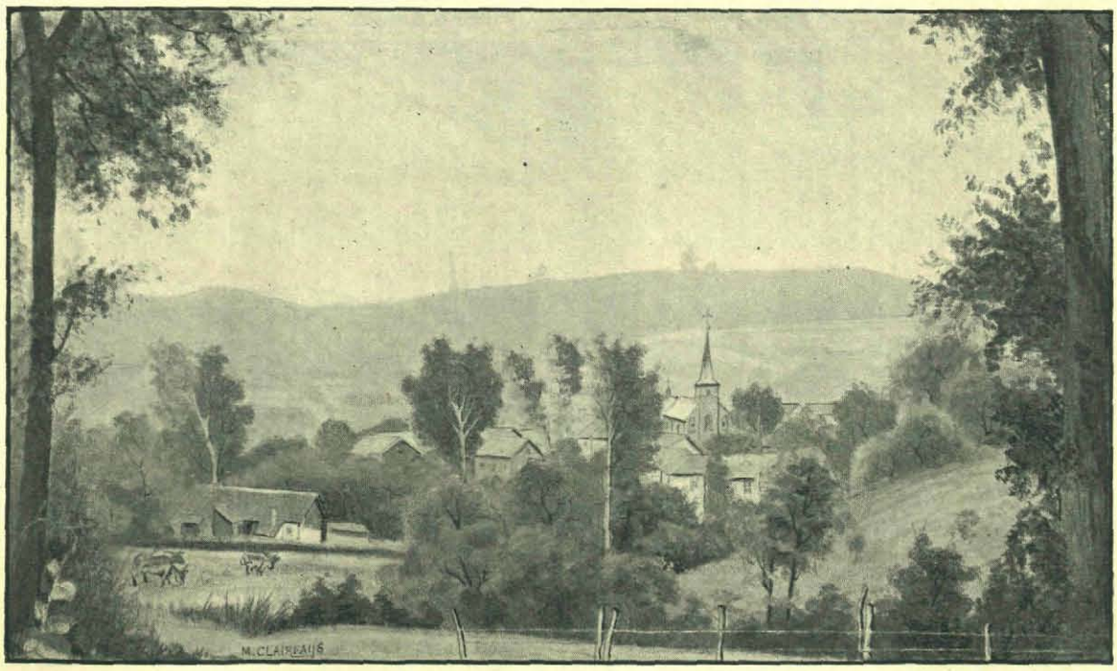

Gezicht op Epen.